

biblio.ugent.be

The UGent Institutional Repository is the electronic archiving and dissemination platform for all UGent research publications. Ghent University has implemented a mandate stipulating that all academic publications of UGent researchers should be deposited and archived in this repository. Except for items where current copyright restrictions apply, these papers are available in Open Access.

This item is the archived peer-reviewed author-version of:

Title **De eerste stapjes op het nieuwe werkterrein van de vroedvrouw**

Authors **Marlies Eggermont**

In: Journal, Volume (Issue), pages, year. **Touché, 2007, 9-16**

Optional: link to the article

To refer to or to cite this work, please use the citation to the published version:

Authors (year). Title. *journal* Volume(Issue) page-page. doi

DE EERSTE STAPJES OP HET NIEUWE WERKTERREIN VAN DE VROEDVROUW

Met de Wet van 13 december 2006 houdende diverse bepalingen betreffende de gezondheid, zijn belangrijke wijzigingen aangebracht aan het KB nr. 78 betreffende de wettige uitoefening van de gezondheidsberoepen¹. Deze wijzigingen introduceren een ruime bevoegdheidsuitbreiding voor het werkveld van de vroedvrouw.

Bij het te perse gaan van dit artikel ontbreken nog de Koninklijke Besluiten voor de concrete uitvoering van deze nieuwe bepalingen. Zonder deze Koninklijke Besluiten kunnen de theoretische bepalingen geen toepassing vinden in de praktijk.

Hierna volgt een korte samenvatting van deze nieuwe bevoegdheden en de implicaties ervan voor de positie en opleiding van de vroedvrouw binnen de zorgverleningssector.

1. De uitoefening van het beroep vroedvrouw

Onder de uitoefening van het beroep van vroedvrouw zal worden verstaan:

1° Het autonoom uitvoeren van de volgende activiteiten:

- a) diagnosticeren van de zwangerschap
- b) toezicht uitoefenen, zorg verstrekken en advies verlenen aan de vrouw tijdens de zwangerschap, de bevalling en de periode na de bevalling
- c) normale zwangerschappen opvolgen, normale bevallingen verrichten en de eerste zorg aan pasgeborenen en gezonde zuigelingen verlenen
- d) preventieve maatregelen, het opsporen van risico's bij moeder en kind
- e) in dringende gevallen de noodzakelijke handelingen verrichten in afwachting van deskundige medische hulp
- f) gezondheidsvoorlichting en –opvoeding van de vrouw, familie en de maatschappij
- g) prenatale opvoeding en voorbereiding op het ouderschap

2° Het meewerken, samen met de arts, en onder diens verantwoordelijkheid, aan de opvang en de behandeling van vruchtbaarheidsproblemen, van zwangerschappen en bevallingen met verhoogd risico en van pasgeborenen die in levensbedreigende of bijzondere ziektecondities verkeren, alsook aan de zorg die in die gevallen wordt verleend.

¹ Gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 22 december 2006.

Dit artikel ligt volledig in de lijn van het KB van 1 februari 1991 betreffende de uitoefening van het beroep van vroedvrouw². Het artikel is vooral bedoeld om een duidelijk kader te scheppen waarbinnen de wettige uitoefening van het beroep van vroedvrouw zich dient te situeren.

Voor de begeleiding van een zwangerschap met een verhoogd risico is het tweede luik van deze bepaling wel heel belangrijk. Het KB van 1 februari 1991 maakte het enkel mogelijk voor de (zelfstandige) vroedvrouw om zwangerschappen te volgen, waarbij een verhoogd risico was uitgesloten.

De (zelfstandige) vroedvrouw diende m.a.w. bij het vaststellen van een verhoogd risico de zwangere dame meteen door te verwijzen naar een gynaecoloog en kon deze dame niet meer verder begeleiden. Met de nieuwe bepaling is het de vroedvrouw wel toegelaten om deze dame verder te begeleiden, met dien verstande dat ze handelt in nauwe samenwerking met de gynaecoloog en onder zijn verantwoordelijkheid.

2. Voorschrijven geneesmiddelen

Het wordt de vroedvrouw toegelaten, om in het kader van de opvolging van normale zwangerschappen, de praktijk van normale bevallingen en de zorg aan gezonde pasgeborenen in en buiten het ziekenhuis, geneesmiddelen voor te schrijven.

Het voorschrijven van contraceptiva is beperkt tot 3 maanden post-partum. Men tast wel nog in het duister om welke types van contraceptiva het precies gaat, of het misschien alleen orale contraceptiva betreft.

De lijst met geneesmiddelen die vroedvrouwen mogen voorschrijven, zal opgesteld worden in overleg met de Koninklijke Academie voor Geneeskunde, maar bestaat nog niet op dit moment. In elke geval wordt het toegelaten pijnstillers voor te schrijven, maar geen verdovende middelen.

Het voorschrijven van geneesmiddelen dient gekoppeld te zijn aan een goede kennis van de farmacologie en de wettelijke bepalingen van de Nomenclatuur inzake voorschrijfgedrag. Dit zijn onderwerpen die in de huidige opleiding tot vroedvrouw slechts kort belicht worden.

² Gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 6 april 1991.

3. Bekkenbodemreëducatie

Een vroedvrouw zal in de toekomst aan bekkenbodemreëducatie mogen doen, mits zij voldoet aan bijzondere kwalificatiemodaliteiten en –criteria, die ook nog bij Koninklijk Besluit moeten worden vastgesteld.

Ten aanzien van deze bijzondere criteria, menen sommigen dat dit in overleg met de Wetenschappelijk Vereniging van Kinesisten en Fysiotherapeuten dient te gebeuren, daar zij toch op dit vlak de nodige know-how hebben. Van deze gedachte vertrekkende, dient men zich de vraag te stellen of met het toekennen van deze bevoegdheid de vroedvrouw niet het territorium van de kinesitherapeuten gaat betreden.

Het is natuurlijk niet omdat aan de ene zorgverlener een nieuwe bevoegdheid wordt toegekend, dat de andere zorgverlener die bevoegdheid gaat verliezen. Ze kunnen elkaar ook perfect aanvullen en zo een optimale zorgverlening garaderen, met aandacht voor alle aspecten waarmee het herstel na een bevalling gepaard gaat.

4. Echografieën uitvoeren

De vroedvrouw zal functionele, niet morfologische echografieën mogen uitvoeren. Hiervoor moet ze wel aan bijzondere kwalificatiemodaliteiten en –criteria beantwoorden. In overleg met de Federale Raad voor de Vroedvrouwen zal een lijst opgesteld worden met de motieven en de situaties, waarbij het toegelaten is als vroedvrouw een echografie uit te voeren.

Onder “functionele echografieën” wordt verstaan:

*“de echografieën die worden uitgevoerd in situaties waarin de inbreng van de echografische beeldvorming belangrijk is om het **normale karakter** van de zwangerschap te bevestigen en om aandoeningen op te sporen”.*

Functionele elementen zijn bijv. in het begin van de zwangerschap: “nagaan of de zwangerschap wel binnen de baarmoeder plaatsvindt, zich voldoende ontwikkelt en of de leeftijd overeenstemt met die welke wordt vastgesteld op basis van de datum van de laatste menstruatie”. Naar het einde van de zwangerschap zijn dit o.m. nagaan of de zwangerschap zich voldoende ontwikkelt, alsook de positie van de foetus en de placenta bepalen.

Door de vroedvrouw toe te laten echografieën in het begin van de zwangerschap uit te voeren, kan zij een eerste *screening* doen op de mogelijkheid van een zwangerschap met een verhoogd risico. Het morfologisch onderzoek van de foetus blijft tot de exclusieve bevoegdheid van de arts behoren.

Deze bevoegdheidsuitbreiding brengt zeker implicaties met zich mee voor de mogelijke burgerlijke aansprakelijkheid van de vroedvrouw bij het maken van foute redeneringen en conclusies bij het uitvoeren van een echografie.

Men dient zich af te vragen of de inkomsten van de vroedvrouw voldoende hoog zijn om de aanzienlijke verzekeringspremie, die de burgerlijke aansprakelijkheid dekt bij het uitvoeren van echografieën, te voldoen.

Het statuut van de vroedvrouw zal bepalen wie instaat voor het vereffenen van de verhoogde aansprakelijkheidsverzekering:

- Voert een vroedvrouw op zelfstandige basis echografieën uit, dan dient de verhoging van de aansprakelijkheidsverzekering door de vroedvrouw zelf gedragen te worden.
- Is de vroedvrouw daarentegen werkzaam in een privé/openbaar ziekenhuis, en het ziekenhuis laat toe dat de vroedvrouw, naast de gynaecoloog, ook echografieën uitvoert, dan dient het ziekenhuis deze meerlast te dragen.

Rekening houdend met het feit dat een vroedvrouw slechts persoonlijk burgerlijk aansprakelijk is in geval van zware schuld, bedrog of een herhaaldelijke lichte fout³, kan het toch aangewezen zijn een persoonlijke aansprakelijkheidsverzekering aan te gaan die ook de risico's bij het nemen van echografieën voor zijn rekening neemt.

5. Permanente Opleiding

Volgens het KB van 1 februari 1991 dient de vroedvrouw zich door permanente vorming op de hoogte te houden van de evolutie van de verloskunde. Het KB voorzag wel geen sanctie, indien de vroedvrouw dit niet deed.

De wijziging van het KB nr. 78 herhaalt de verplichting van de vroedvrouw om door vorming op de hoogte te blijven van de verloskunde, maar koppelt hieraan een sanctie. Indien de vroedvrouw deze verplichting niet vervuld, dan kan, na het verkrijgen van een waarschuwing, haar beroepstitel ingetrokken worden. Hierdoor verliest de vroedvrouw de mogelijkheid om wettig haar beroep uit te oefenen.

³ Artikel 18 van de Wet op de Arbeidsovereenkomsten, voor vroedvrouwen tewerkgesteld op basis van een arbeidsovereenkomst of contract en de Wet van 10 februari 2003 voor statutair tewerkgestelde vroedvrouwen in een openbaar ziekenhuis.

6. Federale Raad voor de Vroedvrouwen

Binnen de federale overheidsdienst volksgezondheid, veiligheid en leefmilieu wordt een Federale Raad voor de Vroedvrouwen opgericht. Deze zou tot taak hebben advies uit te brengen omtrent alle federale materies inzake de wettige beroepsuitoefening van de vroedvrouw.

Deze raad zal een belangrijke rol spelen in het bepalen van de criteria waaraan de vroedvrouwen moeten beantwoorden om bekkembodemreëducatie en echografieën uit te voeren. De huidige Nationale Raad voor de Vroedvrouwen wordt opgeheven.

7. Beroepsopleiding

De huidige opleiding tot vroedvrouw in Vlaanderen bedraagt 3 jaar. Vroeger diende men, na het behalen van het diploma van verpleegkundige, 1 jaar of later zelfs 2 jaar bij te studeren om vroedvrouw te worden. Sinds enkele jaren is het mogelijk om met de uniforme opleiding van 3 jaar het diploma van vroedvrouw te behalen.

De wijziging van het KB nr. 78 heeft voor gevolg dat men in de toekomst pas de beroepstitel van vroedvrouw zal behalen na het doorlopen van specifiek onderwijs dat ten minste 240 studiepunten omvat. Dus de opleiding vroedkunde zou in de toekomst 4 jaren in beslag nemen, net zoals de opleiding in Wallonië dus.

Wanneer de opleiding tot vroedvrouw 240 studiepunten bedraagt zal bij Koninklijk Besluit vastgelegd worden. Op huidig moment ontbreekt dit Koninklijk Besluit nog. Zeker is wel dat men tot 1 oktober 2009 automatisch de titel vroedvrouw bekomt na het slagen in de huidige 3-jarige opleiding.

Er dient wel opgemerkt te worden dat begin december 2006, nog voor deze wetswijzigingen wet waren geworden, er een wetsontwerp is ingediend om de nieuwe bepalen omtrent de invoering van de opleiding van 240 studiepunten, al weer te vervangen⁴. In dit wetsontwerp, die in februari 2007 goedgekeurd werd door de Kamer, staat dat “de minimale duur van de opleiding door de Koning zal vastgesteld worden”. Natuurlijk is het perfect mogelijk dat bij Koninklijk Besluit de minimale duur op 4 jaar of dus toch 240 studiepunten zal vastgelegd worden. De toekomst zal het uitwijzen.

⁴ Artikel 81 Wetsontwerp houdende diverse bepalingen van de gezondheid III van 5 december 2006.

BESLUIT

Aangezien de betrokken partijen vooral de veiligheid en de kwaliteit van de verloskundige zorg willen garanderen, zijn deze wetswijzigingen niet zo voor de hand liggend. De bevoegdheidsverruiming machtigt de vroedvrouwen een aantal verstrekkingen te verrichten die ze tot dusver niet mochten doen. Niettemin betreft het hier slechts een **mogelijkheid, een keuze**.

Deze wijzigingen zullen ongetwijfeld nog voor debatten zorgen, voornamelijk over de concrete invulling ervan naar de praktijk toe. Maar deze nieuwe wetgeving belet zeker niet dat iedere vroedvrouw vrij blijft haar idealen na te streven en haar accenten in het beroep te leggen, zodanig dat een optimale zorg voor moeder en kind zeker het belangrijkste blijft.

Eggermont Marlies
Vroedvrouw en juriste